

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

รอบการประเมินที่ ๒ / ๒๕๖๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ชื่อ-นามสกุล.....นางสาวอภิญญา แสงสุวรรณ.....ตำแหน่ง.....นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ.....

กลุ่ม/ฝ่าย.....กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน.....

หัวข้อการพัฒนา.....การเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ (TDGA E-Learning).....

หลักสูตร “มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ” (Data Governance Framework Standard).....

สถานที่.....ออนไลน์ (TDGA E-Learning).....วันที่.....๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘.....

วิทยากร/ผู้ให้ความรู้.....สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน).....

หน่วยงานที่จัดอบรม.....สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน).....

สรุปสาระสำคัญ

มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ” (Data Governance Framework Standard)

เนื้อหาเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้สามารถดำเนินการด้านข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงเรียนรู้ขั้นตอนในการทำกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

สำหรับหลักสูตร มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ” (Data Governance Framework Standard) มีเนื้อหาทั้งหมด ๓ บท ประกอบด้วย

๑) บทที่ ๑ บทนำ

๒) บทที่ ๒ กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

๓) บทที่ ๓ ขั้นตอนการทำกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

บทที่ ๑ บทนำ

ปัจจุบันข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐมีเป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาที่พบคือ ข้อมูลกระจุกกระจายไม่เป็นระเบียบ ค้นหายาก เข้าใจยาก ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สอดคล้องกับแหล่งอื่น หน่วยงานขาดข้อมูล ไม่มีการเก็บรักษาไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าของข้อมูลไม่อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล รวมถึงวิธีการที่ขอใช้ข้อมูล ซับซ้อนและใช้เวลานานเกินไป และไม่มีกำหนดนิยามของข้อมูลที่ชัดเจน



โดยสิ่งแรกที่จะต้องแก้ไขคือ การกำหนดนิยามของข้อมูลให้ชัดเจน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ข้อมูลภาครัฐคืออะไร

ข้อมูล หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายในทุกรูปแบบให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือเรื่องหนึ่งเรื่องใด

ข้อมูลภาครัฐ หมายถึง ทรัพย์สินมีค่า เพราะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางต่างๆ มีค่าทางการใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ และการใช้ข้อมูลในการบริหารราชการแผ่นดิน การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารประชาชน และการเสริมสร้างการผลักดันธุรกิจที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมข้อมูล โดยข้อมูลนั้นจะแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ข้อมูลที่มีโครงสร้าง (Structured Data) คือ ข้อมูลที่มีการนิยามโครงสร้างไว้ให้ช่วยต่อการค้นหาง่าย เช่น ฐานข้อมูล หรือ CSV

๒. ข้อมูลกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Data) คือ ข้อมูลที่มีการนิยามโครงสร้างแบบลำดับชั้น (Hierarchy) เช่น JSON

๓. ข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Data) คือ ข้อมูลที่ไม่ได้มีการนิยามโครงสร้างของข้อมูลไว้ เช่น กระดาษ ข้อความ และ รูปภาพ เป็นต้น

และเมื่อเรากำหนดนิยามของข้อมูลแล้ว อีกนิยามของการแก้ปัญหาข้อมูลภาครัฐที่สำคัญคือ การทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ



บทที่ ๒ กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ คือ การกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐทุกขั้นตอน ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐถูกกำหนดในพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๒ (มาตรา๘) ซึ่งประกอบด้วย

๑. การกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ
๒. การมีระบบบริหารและกระบวนการจัดการและคุ้มครองข้อมูลที่ครบถ้วน
๓. การมีมาตรการในการควบคุม และพัฒนาคุณภาพข้อมูล พร้อมการวัดผลการบริหารจัดการข้อมูล
๔. การกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจน
๕. การจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ

นอกจากนี้ ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทาง ควบคุม และตรวจสอบกระบวนการบริหารและจัดการข้อมูล หรือที่เรียกว่า วงจรชีวิตของข้อมูล (Data Life Cycle) ซึ่งประกอบไปด้วย ๖ ขั้นตอนดังนี้



๑. ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างข้อมูล (Create)

จะเป็นการสร้างข้อมูลด้วยการบันทึกจากบุคคลหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการซื้อข้อมูลหรือการรับรู้ข้อมูลจากหน่วยงานอื่นๆ ด้วย

๒. ขั้นตอนที่ ๒ กระบวนการจัดเก็บข้อมูล (Store)

การจัดระเบียบข้อมูลที่ได้นำมาให้ง่ายต่อการใช้งาน ไม่สูญหาย หรือถูกทำลาย ด้วยวิธีการจัดเก็บลงแฟ้มข้อมูล หรือจัดฐานข้อมูล

๓. ขั้นตอนที่ ๓ กระบวนการใช้ข้อมูล (Use)

การนำข้อมูลที่จัดเก็บมาประมวลผล ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายโอนข้อมูล การเปลี่ยนรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล หรือการจัดทำรายงาน เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้นถูกใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ รวมถึงการสำรองข้อมูลด้วยคัดลอกข้อมูลที่ใช้งานในปัจจุบันมาเก็บไว้ป้องกันการสูญหาย

๔. ขั้นตอนที่ ๔ กระบวนการเผยแพร่ข้อมูล (Publish)

การเผยแพร่ข้อมูล การควบคุมการเข้าถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน พร้อมกำหนดเงื่อนไขในการนำข้อมูลไปใช้ด้วย

๕. ขั้นตอนที่ ๕ กระบวนการจัดเก็บข้อมูลถาวร (Archive)

การคัดลอกข้อมูลที่มีช่วงอายุเกินช่วงใช้งานหรือไม่ได้ใช้งานแล้ว มาทำสำเนาเพื่อไว้ในอนาคต

๖. ขั้นตอนที่ ๖ กระบวนการทำลายข้อมูล (Destroy)

การทำลายข้อมูลที่จัดเก็บถาวรเป็นเวลานานหรือเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้น หน่วยงานและองค์กรต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

บทที่ ๓ ขั้นตอนการทำการอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government) คือกลไกสำคัญในการแก้ปัญหาการขาดการบริหารจัดการข้อมูล และช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะทำให้ประเทศสามารถพัฒนาได้ในทุกมิติและไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

การทำการอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government) ช่วยทำให้เราทราบว่าพร้อมหรือไม่พร้อมในเรื่องใดบ้าง ที่สำคัญช่วยให้เราสามารถเรียงลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมในการทำข้อมูลธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐได้เหมาะสม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ๙ ขั้นตอน ดังนี้



๑. ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพแวดล้อม

๑.๑ สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน เช่น วัฒนธรรมขององค์กร ระเบียบ แนวปฏิบัติ แผนยุทธศาสตร์ มาตรฐานและข้อกำหนด

๑.๒ สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน เช่น กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อสั่งการ รวมถึงความต้องการจากภายนอกด้วย

๑.๓ เข้าใจความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อมูล กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมความต้องการ เช่น คุณภาพข้อมูล การรักษาความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อร้องเรียน

๒. ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดขอบเขต

การกำหนดขอบเขตโดยนำสภาพแวดล้อมมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดระดับความพร้อมของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ซึ่งมี ๖ ระดับ ดังภาพ



๓. ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดบทบาทความรับผิดชอบ

กำหนดบทบาทความรับผิดชอบ โดยจัดทำโครงสร้างธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Structure) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

๓.๑ คณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance Council) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ทิศทาง ปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น พร้อมสื่อสารและกระตุ้นให้ทุกอย่างเป็นไปตามแผนที่วางไว้

๓.๒ ทีมบริการข้อมูล (Data Steward Team)

๓.๒.๑ ผู้บริหารข้อมูลระดับสูง (CDO) นำข้อมูลที่ได้จากทีมบริการข้อมูลไปวิเคราะห์และหาแนวทางปรับปรุงร่วมกับผู้บริหารส่วนอื่นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมเป็นตัวกลางเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน

๓.๒.๒ บริการข้อมูลด้านธุรกิจ นิยามความต้องการด้านคุณภาพ รักษาความเป็นส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

๓.๒.๓ บริการข้อมูลด้านเทคนิค การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บริการข้อมูลด้านธุรกิจ

๓.๒.๔ บริการข้อมูลด้านคุณภาพข้อมูล วิเคราะห์ความพร้อม ตรวจสอบ วัดผลการดำเนินงานของข้อมูล

๓.๓ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อมูล (Data Stakeholder) คนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั้งหมด รวมถึงคนที่จะต้องใช้ข้อมูลนั้นๆ มีหน้าที่เสนอความคิดเห็นและแจ้งปัญหาที่พบตอนใช้ข้อมูล



๔. ขั้นตอนที่ ๔ สื่อสารและสร้างการรับรู้

การสื่อสารและสร้างการรับรู้ทั้งภายในและภายนอกขององค์กร ซึ่งต้องจัดทำแผนสื่อสารและการติดตามการดำเนินงานว่าจะสื่อสารอย่างไร ใครคือผู้รับสาร และมีผลกระทบอย่างไรต่อใครบ้าง

ในส่วนของการสร้างการรับรู้และตระหนักต้องให้ความสำคัญกับ ขอบเขต นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน ผลสัมฤทธิ์ โครงสร้างและการมีส่วนร่วม กฎเกณฑ์และมาตรการด้านข้อมูล

นอกจากนี้ การกำหนดว่าผู้ที่จะจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐต้องมีทักษะด้านใดบ้าง พร้อมจัดทำแผนฝึกอบรมหรือส่งเสริมศักยภาพรวมทั้งทำการวัดผลผู้ที่จัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐด้วย

๕. ขั้นตอนที่ ๕ การวางแผน

การวางแผนต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กระบวนการ และเอกสารที่จำเป็นในการจัดทำ ทรัพยากรที่ต้องใช้ การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งการตรวจสอบ ติดตาม วัดผลกิจกรรม และต้องตั้งเป้าอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ กฎระเบียบ นโยบาย และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายข้อมูลของหน่วยงาน และสามารถวัดผลได้

ดังนั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ ต้องสำรวจว่าสิ่งที่ต้องทำอะไรบ้าง ต้องใช้ทรัพยากรอะไร ใครคือผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ และวิธีการประเมินผลและวัดผล



๖. ขั้นตอนที่ ๖ กำหนดนโยบายข้อมูล ซึ่งสามารถทำได้ ๒ รูปแบบ ดังนี้

๖.๑ นโยบายข้อมูลสำหรับสาธารณะ การแจ้งให้สาธารณะทราบถึงนโยบายและการจัดการข้อมูลของหน่วยงาน

๖.๒ นโยบายข้อมูลสำหรับภายในหน่วยงาน การสื่อสารให้ทุกคนในหน่วยงานทราบและเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการข้อมูลของหน่วยงาน

การกำหนดนโยบายข้อมูลต้องคำนึงถึง เป้าหมายในการทำ ความสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ สภาพแวดล้อม และคุณภาพของข้อมูล การรักษาความเป็นส่วนตัวและความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร มีรายละเอียดชัดเจน เข้าใจง่าย ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล เผยแพร่และสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและทบทวนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๗. ขั้นตอนที่ ๗ กิจกรรมหลักในการดำเนินการ

๗.๑ จัดทำบัญชีข้อมูล (Data Catalog) และระบุชุดข้อมูลภายในหน่วยงาน สำนักรวบรวมการชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ระบุชุดข้อมูลและรายละเอียด เช่น ใครเป็นเจ้าของ ใครที่ต้องใช้ข้อมูล และข้อมูลมีความพร้อมมากแค่ไหน

๗.๒ จำแนกข้อมูล (Data Classification) มี ๔ ชั้น ดังนี้ ๑) กำหนดชั้นข้อมูล ๒) กำหนดแนวทางในการบริหารและการคุ้มครองข้อมูลให้เป็นไปตามการจำแนกข้อมูล ๓) ทำ Metadata หรือทำคำอธิบายข้อมูล และ ๔) ทำพจนานุกรมข้อมูล

๘. ขั้นตอนที่ ๘ ติดตามและวัดผล

สิ่งที่ต้องดำเนินการในการติดตามและวัดผล คือ กำหนดสิ่งที่ต้องติดตามและวัดผล ด้านธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ กำหนดวิธีการว่าจะติดตาม วิเคราะห์ และวัดผล กำหนดระยะเวลา และกำหนดผู้รับผิดชอบ

การวัดผลคุณภาพของข้อมูลได้จาก ความถูกต้องของข้อมูล ข้อมูลมีความครบถ้วน มีความเป็นปัจจุบัน มีความเชื่อมโยงต่อกัน ข้อมูลต้องเป็นประโยชน์ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และข้อมูลต้องพร้อมใช้งาน

การประเมินความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล ต้องมีการจัดทำนโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล การกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันการเข้าถึงข้อมูล ต้องมีการจัดชั้นความลับ และข้อมูลต้องถูกใช้งานอย่างเหมาะสมและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

ด้านการรักษาความเป็นส่วนบุคคล มี พ.ร.บ.คุ้มครองส่วนบุคคล

๙. ขั้นตอนที่ ๙ ตรวจสอบ ประเมินและรายงานผล

ตรวจสอบ ประเมินและรายงานผลอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยผู้ที่รับผิดชอบในส่วนนี้คือคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ



การจัดทำข้อมูลภาครัฐขององค์กรนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่าถ้าเริ่มต้นก้าวแรกอย่างถูกต้อง ก้าวต่อไปก็จะไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประโยชน์ที่รู้จากการพัฒนาความรู้

การพัฒนาความรู้เรื่อง “มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ” (Data Governance Framework Standard) ทำให้ได้รับความรู้และมีความเข้าใจเนื้อหาเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้สามารถดำเนินการด้านข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงเรียนรู้ขั้นตอนในการทำกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐได้อย่างถูกต้อง สามารถนำไปใช้ในหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

อภิญญา แสงสุวรรณ

(ลงนาม).....

(นางสาวอภิญญา แสงสุวรรณ)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

ช.

(ลงนาม).....

(นายชัย ชัย โฉมทอง)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน

อ.ส.

(ลงนาม).....

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

ผู้รับรองผลการพัฒนาความรู้

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

คุณ อภิญญา แสงสุวรรณ

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน
มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard)

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 0:30 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ไว้ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2568

Ah.

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล



ใบประกาศนียบัตรนี้ใช้ได้เฉพาะกรณีนี้เท่านั้น
Date: 2023-08-15T14:00:00.000+07:00